

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Privilegiis. Titvlvs VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

hand dubie hujus artis Alchimie alterutrum se profes-
 sores ludificant, cum lux ignorantie consilii eos, qui su-
 pra ipsos aliquid hujusmodi dixerint, admittunt: qui-
 bus cum veritas quaesita non suppetat, diem cernunt,
 facultates exhauriant: iidemq; verbis, dissimulant fal-
 sitatem, ut tandem, quod non est in rerum natura, esse
 verum aurum & argentum lophistica transmutatione
 confingant: eod; interdum eorum temeritas damnata
 & damnanda progreditur, ut fides metallis cadant pu-
 blice moneta characteris fidei oculis, & non alias Al-
 chimitum fornacis ignem vulgum ignorantem eludat.
 Hac itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hac
 edictali constitutione sancimus, ut quicumque hujusmo-
 di aurum vel argentum fecerint, vel fieri secuto facto
 mandaverint, vel ad hoc scienter (dum id fieret) scienti-
 bus ministraverint, aut scienter vel auro vel argento mis-
 fuerint, vendendo vel dando in solutum: verum tanti
 ponderis aurum vel argentum penes nomine inferre cog-
 nantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Al-
 chimitum existat: circa quod eos aliquo praedictorum
 modorum legitime confiteri deliquisse: scientibus ni-
 hilominus aurum vel argentum Alchimitum, aut iplo (ut
 praemittitur) scienter utentibus perpetua infamiae nota
 reperiatur. Quod si ad praefatam penam pecuniarum
 exolvendam delinquentium ipsorum facultates non suf-
 ficiant, poterit discreti moderatio iudicis penam hanc in
 aliam (puta carceris, vel alteram iuxta qualitatem negotii,
 personarum differentiam, aliasque attendendo cir-
 cumstantias) commutare. Illos vero, qui in tante igno-
 rantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos
 vendant, sed naturalia juris praecipua contemnant, artis
 excedant metas, legumque violent interdita, scienter vi-
 delicet adulterinam ex auro & argento Alchimito cudendo
 seu fundendo, cudi seu fundi faciendam monetam, hac
 animadversione percelli jubemus, ut ipsorum bona defra-
 rentur carceri, ipoque perpetuo sint infames. Et si cle-
 ricis fuerint delinquentes, ipsi ultra praedictas penas pri-
 ventur beneficiis habitis, & profus reddantur inhabiles
 ad habenda.

DE PRIVILEGIIS

TITVLVS VII.

CAF. I.

Hec extravagans dat praedicatoribus, & minoribus privilegia
 plurima circa tria: videlicet circa praedicationes, confessiones, au-
 ditiones, & spuliones. De secundo in 4, sed quia multoties. De
 tertio in 4, porro. Et licet sit revocata per Clem. 11. de spul. multa
 tamen natu digna in ea reperiuntur, qua non sunt retractata. Et
 potuissent non inepte poni sub tit. de sepul. Sed non est inconveniens
 idem cap. de veris respectibus, sub vana collatae titulu: ut patet in
 cap. significanti sua, extra, de lib. et. & de ap.
 Benedictus X.

INTER cunctas sollicitudines nostras, quibus nos
 pastoralis premit officium, & debitum Apostolicae
 servitutis adstringit, illa debet esse praecipua, ut gre-
 gi dominico nobis superna dispositione commisso, ani-
 marum cura non desit, ne illum lupus rapax antiquus
 serpens humani generis inimicus invadat, ejusque san-
 guis de nostris (quod absit) clamante Propheta, mani-
 bus requiratur. Debemus insuper, quantum ex alto
 permittitur, pacem inferere, removere scandala, jurgi-
 orum amputare materiam, & intelligere super egenum
 & pauperem: quia non in finem oblivio erit paupe-
 ris, & patientia pauperum non peribit in finem. Sanè

didum bonae memoriae Bonifacii Papae VIII. apostolicum
 nosse quendam specialem in reg. praedico. rectoris, seu
 sacerdotis & clericis praedictum ecclesiarum de pro-
 una, & praedictorum ac minorum ecclesiarum de pro-
 una, super faciendarum praedicationum, confessionum
 confessionum per eosdem fratres, ac clericos, & de
 funeralibus canonicis portionis articulis, & de
 edicti, certum his modum imponere proinde
 constitutione plenius continetur. Et quod in
 tendebat quiete, turbata nati est, quod canonice
 suborta diffidia, & pullulata inquietudo inter praedictos
 liate nofcuntur: sicque dum aniam solvisti de cordis
 nodum ligasse videtur, & sepe uno hujusmodi
 capite fufciffisse. Nec mirum, quia plerisque praedictorum
 novitates discordiam, praefertim dum ab eo, quod in
 quum visum est, per novam conditionem
 nec quare recedatur, antilias evidens vel aia
 Ideoque cupientes, ut ipsi gregi cum nobis ex
 impendatur, quod amplior in ergo Domini operetur
 numerus operetur, super a egenum morelem de
 perem, ac novitatem removens per eandem
 indultam: statim de fructum ad nos
 confilio, ut priorum ordinum fratres, qui ad nos
 tati fuerint in ecclesiis ac locis ipsorum, qua
 tiam habent, & in postum obtineant, ac in
 communibus seu publicis, libere abque
 & aliorum praedicatorum petia licentia valent de
 populo praedicare, eique proponere verbum Dei.
 yeant tamen omnino, ne hora, in qua doctorum
 praedicatorum, vel coram se faceret praedicatorum
 iidem fratres: putamus etenim dignum, ut magis
 nor, & superiori inferior deferat in hac parte
 san aliud circa hoc faceret de voluntate
 rum ipsorum, aut in studiis generalibus praedicatorum
 diebus illis duntaxat, quibus sermones ad
 solent, & solemniter praedicant, seu monitiones
 bus, vel corundem fratrum festis specialibus
 liatibus, quia in his casibus cum doctorum
 tione concurrere poterunt. Vbi vero
 vocarent generaliter ad se clericum
 urgente causa illum dicerent congruam, et bona
 in studiis memoratis dicitur, fargenti
 modi praedicatione cessant. In ecclesiis
 prociatibus fratres ipsi in vitiis eorum
 donibus (nisi iustis superioribus eorum) non
 ant praedicare. Sed si quia multoties
 bum Dei audientem a peccato non retracta
 praedicationem necessarium est praedicatorum
 tum, circa quod (nisi articulis necessitate
 cerdoti faciendi oris confessio (pro
 Corde ad iustitiam creditur, ore autem
 salutem) exigitur: alias frustra est in
 dem sacerdotis (qui inter lepra, & lepra
 nere) ministerium institutum. Ele
 fratibus ad audiendas confessiones & po
 gendas, liberè auctoritate Apostolica ab
 cefanorum, & aliorum praedicatorum
 ptem & non exemptorum, quibus sub
 sitendum accedunt, audeant eis peccata
 volentes: Non religiosos, qui se
 ab eis, ne confiteantur aliis, prohibentur
 ipsisque poenitentias salutaris inungant, intra
 gnatos terminos ad hujusmodi exco
 constitutos. Excommunicationis vero, vel
 tentias per pralatos laicos contra hoc, vel
 dem, denunciamus irritas & inanes: nec

a Vide extravagantes Sixti IV. incip. vixit illius. tit. de rebus
 & pater communis.
 b Tifalm. 4. c Predicatio non semper retractanda
 sum a peccato, c Tem. 10.

fratibus peccata illa, de quibus confessi sunt eis, & ab-
 soluti poenitentes, de illis sacerdotibus propriis tenean-
 tur. (Sicut etiam non teneantur iterum confiteri: non
 eadem confessione generalis concilii, quae sano in-
 tellectu sequitur absurdum) quod per poeniten-
 tiam dimissa peccata quis confiteri debeat, & quod li-
 ceat debitor adhuc ad solvendum remaneat obliga-
 tus, intelligenda est (ut ex ea patet) de illis, qui pecca-
 ta sua confiteri aliis neglexerunt. Sed sacerdotes ipsi
 scilicet confessis & absolutis adstricti sunt ministrare.
 Eucharistiam, & extremam unctionis etiam sacramentum.
 Super confessione autem facta fratribus memoratis,
 quibus de poenitentis solus praesudicio (si falsum dicat)
 geratur in iudicio animae seu poenitentiae foro, stabitur
 simpliciter verbo illius, qui sacramenta petit praedicta, &
 deinde fratribus se confessum. Duos tamen casus exci-
 piunt, scilicet si sacerdos asserat eum excommuni-
 catum, aut notorie peccatorem. Sed videat, ne id di-
 scipulus, aut in dolium, vel in fraudem: quia si
 hoc egerit, a delicto tali nihil plane satisfecerit (praeter-
 quam in morte) absolvi nequeat, nec de illo ad poeni-
 tentiam aliter admittatur. Verum autem diocesis hono-
 ribus solvetur. Praecipimus ut provinciales priores
 praedicatorum, & ministri minorum ordinum praefato-
 rum, per se vel alios, verbo vel scripto, eis significant,
 se fratre ad huiusmodi confessionem audienturam, &
 poenitentiarum injungendam officium elegerit, &
 non nominando, aut eorum ipsi silendo eos, nec illo-
 rum numerum exprimendo. petant humiliter a dio-
 cesibus eisdem, quod idem electi fratres de ipsorum
 jurisdictione & licentia dictum possint in eorum civita-
 tibus & diocesis intra eis determinatos fines officium
 exercere. Quod si denegent, vel intra triduum non
 concedant, extunc iidem fratres nihilominus auctori-
 tate eadem huiusmodi officium exequantur. Datum
 nos licentiam per diocesis eorum mittere nolumus
 terminari. Per hoc autem non intendimus, quod sa-
 pienter fratres, qui ad hoc eligunt officium exercen-
 dum, plus habeant inaudiendis confessionibus, &
 poenitentia injungendis, quam parociales sacerdotes no-
 minato habere. Sicut de calibus Episcopis & supe-
 rioribus, quos inferius annotavimus, ac sedi Apostoli-
 cae reservatis, se nullatenus intromittant. Observent
 ergo sollicite dicti fratres, ne ad confessiones recipiant
 commotos criminibus, pro quibus solennis est poeni-
 tentia indicenda. Modo eodem excommunicatos re-
 quies, & clericos, qui propter delictum irregularita-
 tem aliquam incurrerunt. Inconveniens enim existi-
 mus, ut a peccato absolvat, qui poenitentiam eide-
 mae imponere, aut irregularitatis poenam, peccati
 sequam, vel excommunicationem, quae infligitur
 poenitentiae a jure quandoque pro crimine, quae quem
 ab ecclesia, & per consequens a participatione eccle-
 siasticorum sacramentorum excludit, removere non
 possit. Incendarios, eosque qui tam enormibus sunt
 poenitentia peccatis, quod ea rationabilis consuetudo praefati-
 pra canonice in episcopatibus aliquibus reservavit Epi-
 scopis, similiter non admittant, quam consuetudinem
 in causa, quae iure ad id animum nostrum movit. So-
 lomodo circa voluntarios homicidas, falsarios, eccle-
 siarum immunitatis, & libertatis ecclesiasticae violato-
 res, & sortilegos approbamus. Quod si forsitan antequam
 ab eo, qui potestatem habet, absolvi possint, mors tam-
 conteri voluntum verisimiliter timeatur: etiam
 praedictis calibus lapsati fratres eos confiteri volen-
 tes audiant, ipsique beneficium absolutionis impen-
 dent, sed libentiam iuramentum, quod liberati se suis E-
 piscopis & excommunicatoribus praesentabunt: excom-
 munitatum super his, pro quibus ab eis excommuni-
 cati erant, & Episcoporum pro peccato huiusmodi pa-
 rati mandatis. Verum, quia post baptismum inter ca-

tera magis ad salutem necessaria a est propositio ver-
 bi Dei, quo audientes illud, quod est victoria nostra,
 instruantur in fide, docentur fugienda fugere, & sectan-
 da sectari, a quo per peccatum lapsi resurgunt, poeniten-
 tiae sacramentum percipiunt. Grandis nobis sollicitudo
 incumbit, ut tales ad huc promoventur fratres, qui o-
 leo dulcedinis verbi ejusdem nostris foveant subditos,
 a peccatis prohibeant, increpationis vero peccatorum
 suorum mordeant vulnera, eoque ad illa poenitentiae
 acrimonia purgandum & tergendum provocent & in-
 ducant. Ad id vero exequendum sententia b divina
 legis expositor, desideratur ordo, & vix integritas
 etiam postulat. Scriptum est enim c: Tu scientiam
 repulisti, & ego te repellam, ne sacerdotio fungaris
 mihi: quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, &
 legem exquirunt ex ore ejus: alia prout ad eum perti-
 net inter peccatum & peccatum non possit discernere,
 nec peccator existens Dei deberet emarrare justitias, & tes-
 tamentum illius assumere per os suum. Nam cujus vi-
 ta despicitur, consequens est, ut ejus praedictio contem-
 natur. Quare decernimus, ut priores, & ministri gen-
 erales, & provinciales praedicatorum, & minorum ordi-
 num praefatorum, vel eorum vicarii, de discretorum
 consilio ad tam salubre officium divina scientia
 doctos, discretione vigentes, vita probatos, & exper-
 tos moribus (alioquin disceptam reddent in futuro ex-
 amine rationem) eligant, & assumant: sic enim, quod
 praedicabunt, facient: quae arguent, operari cessabunt:
 & in eis edificabitur populus verbo pariter & exemplo.
 Ceterum licet (sicut praedicitur) de necessitate non sit,
 iterum eadem confiteri peccata: tamen quia propter
 erubescendum, quae magna est poenitentiae pars, ut eorundem
 peccatorum iterum confessio, reputamus salu-
 bre: districte injungimus, ut fratres ipsi confitentes ar-
 tente moneant, & in suis praedicationibus exhortentur,
 quod suis sacerdotibus saltem semel confiteantur in
 anno: asserendo id ad animarum profectum proculdu-
 bio pertinere. Porro, ut circa sepulchra apud loca
 eorundem fratrum eliguntur sepeliri, & portionem
 canonicam de relictis eisdem fratribus minimè detraha-
 dam nequeat in posterum dubitari: jubemus, ut corpora
 defunctorum, qui apud eorundem fratrum loca elegerint
 dum viverent sepulchra, processionaliter cum cruce,
 thuribulo, & aqua benedicta, cantando seu legendo
 officium mortuorum, vel psalmos, & alienas ingredi-
 entes parochias, possint assumere, & ad suas deferre
 ecclesias tumulanda. De quibusvisque verò relictis praefatis
 fratribus in communi, vel singulari ultimis decedentium
 voluntatibus, sive apud eos sepeliendi sint, sive alibi, nulla
 per parociales sacerdotes morientium, a qua fratres ipsos
 liberos esse volumus, canonica portio, vel multo minus
 per Episcopos episcopalis quarta omnino, cum eis tan-
 quam exempti non subint, nec etiam debita iure parociae,
 si forsitan cathedralis defunctorum esset parocialis eccle-
 sia detrahatur. De funeralibus autem medietatem, si com-
 mode divisionem recipiant alia ejusdem medietatis assi-
 mationem solvant parociales ecclesiae, & sacerdotibus an-
 tedictis. Funeraria vero intelliguntur hoc casu, quae cum
 fuerit defunctus. De candelis vero, quas fratres portant,
 portio non petatur. Moneant autem iidem fratres, & pro
 posse inducant confitentes sibi, ut de propriis bonis suis
 parocialibus ecclesiis, eorumque sacerdotibus, competenter
 relinquunt, & quae eis debent parociales iura reddant.
 Ad hoc non murmurat quæsumus secularis clerus, non
 gerant molestè praetati, quod circa praemissa sic diximus
 providendi. Attendant quanta ex his, quae in primis duob.
 articulis statuta sunt, salus animarum proveniat. Advertant
 quanta tollantur iurgia, & patienter considerent, quod eorū

a Verbi Dei propositio est ad salutem valde necessaria.
 b Forti sententia. c Osee 4. Matth. 2. Psal. 99.

nera cum aliis nostro beneficio salubriter, & quasi necessario patitur.

Circa tertium vero articulum diligenter intelligant, quod fratres ipsi hoc per privilegia Romanorum Pontificum eis benigne concessa, ante constitutionem eandem habentibus habuerunt. Quodque sint pauperes, nil habentes singuli, in communi rustica praedia, imo nec urbana, vel mobilia, eorum alteri vel etiam universi, mendicantem victum, quantum vestitum, & eatenus sustineri possunt, quatenus vel vivorum pietas, aut morientium charitas eis necessaria subministrat. Quis ergo non miseretur eorum, qui omnia voluntatem habendi etiam reliquerunt? Quis non compatitur eisdem operantibus tam utiliter in agro praedicto? Certe nullus, nisi qui irritantis bovis os impie alligare velit, aut eos subtractis alimentis necare. Inopes patrimonii onera ipsa non habendi necessitate non sustinent, & a curialibus res ecclesiasticas vel piis locis donatas, a quarta praestatione, seu lucrativorum inscriptionibus lex facit immunes. Relicta pauperibus non patiturur falsitiam, & legata ad fabricam, vel pro ornamentis ecclesiarum, aut ad divinum cultum perpetuum, solutioni non subiacent canonice portionis. Pauperes autem (ut dictum est) sunt fratres, & quod eis relinquatur, aut in sua alimenta erogant, aut in fabricam, sive in cultum divinum, & ecclesiae ornamenta convertunt. Propter a quod nos, qui debemus intelligere, super egenum & pauperem, & non oblivisci eorum, cum humanitas sit etiam secularis principis prospicere egenis, & dare operam, ut pauperibus alimenta non desint: non tam patitur, quam quodammodo iuste in eodem articulo egimus, egenos eisdem (ut praeiudicatur) reddendo non onere canonice portionis exemptos. Haec autem (dicta constitutione, qua incipit Super cathedram, quam penitus revocamus, aliisque quibuscunque constitutionibus specialibus & generalibus, statutis, privilegiis, indulgentiis, sub quacunque forma verborum concessis, etiam si de ipsis de verbo ad verbum vel aliquorum nominibus in nostris literis oportet fieri mentionem, conventionibus, pactis, juramentis, sententiis, consuetudinibus contrariis, nequaquam obstantibus) inviolabiliter observari sancimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, denunciationis, exemptionis, praeceptorum, approbationis, iussionis, voluntatis, revocationis, & sanctionis infringere. Si quis autem, &c.

CA. P. II.

Rex Francie & regnicole, per extravagantem, Vnam sanctam, Supr. de major. & obed. non amplius subiacentur eccles. Rom. quam prius erant.

Clemens V.

Meruit charissimi filii nostri Philippi Regis Francorum illustris, sincera affectionis ad nos & ecclesiam Romanam integritas, & progenitorum suorum praedicta clara merita meruerunt. Meruit insuper regnicolarum puritas, ac devotionis sinceritas, ut tam Regem, quam regnum favore benevolo prosequamur. Hinc est, quod nos Regi & regno per definitionem & declarationem bonae memoriae Bonifacii VIII. praedecessor. nostri quae incipit, Vnam sanctam, nullam volumus vel intendimus praedictum generari. Nec quod per illum, Rex, regnum, & regnicolas praedicti amplius ecclesiae sint subiecti Romanae, quam antea existebant. Sed intelligantur in eodem esse statum, quo erant ante definitionem praefatam: tam quantum ad ecclesiam, quam etiam ad Regem, regnum, & regnicolas superius nominatos.

CA. P. III.

Ordinarii non possunt ferre censuras in suis subditos pro suis negotiis Romanis curiae, aliis manentis, aut ab ea recedentes: nec

a Psalm. 46.

illis privati beneficii: quia si fecerint, rationem illi. Et si non fuerint illorum aliter sine collata, tam de iure, quam respectu privilegiorum sunt excommunicati & a sede Papae absque.

Eugenius IV.

Divina in eminenti sedis Apostolica specialiter interveniente clementia continui, ad ea litterarum mandamus, per quae officiales praedictae sedis obsequium suum ad quam veluti fidelium omnium matrem pro universis salute quaerenda, & iustitia propugnanda, de universis mundi partibus confiat emulsiore iustitia, & ceteris promptiores valeant exhibere. Hinc est quod nos ceteris rationalibus causis moti, etiam non rationabilibus praedictorum nostrorum vestigiis inherentes, distantes inhiibemus locorum ordinariis, necnon commissariis & delegatis eorum, ceterisque universis & locorum, quaeque potestatem & auctoritate praefatam, quaevis dignitatis, gradus vel praeminentiae fuerint, quaevis officiales praefatos, quocumque nomine vocentur, in nostris & dictae sedis obsequiis nunc & pro tempore assistentes, necnon quoscumque alios pro suis obsequiis, sine vel negotio prosequendis, sed sedem praedictam vacantes, ac in ea (durante negotio) & ceteris, & ceteris eadem, procedere, aut in eorum excommunicationis, suspensionis vel interdictionis, aut privationis officiorum, seu beneficiorum, seu quavis aliam sententiam perire praesumant. Nos enim omnes & singulos praedictos sententias contra tenorem & mentem nostrae inhibitionis huiusmodi latae & habitae, & in posterum habitae, ac etiam promulgandas, & quocumque inde factis declaramus nulla, irrita, & inania, nullatenus existere existere roboris vel momenti. Necnon quosvis contrarium a quoquam, quavis auctoritate factum vel ignoranter attentatum forsan habentem, vel in posterum contigerit attentari, etiam decernimus inane & inane. Et nihilominus in omnes & singulos praedictos & officiales, commissarios & delegatos eorum, & se de dignitatibus ac beneficiis ecclesiasticis quocumque officialium, aut negotia huiusmodi ipsorum aliam sedem prosequentium praedictorum: eos in futurum praedictum a quoque privatos decernimus seu in posterum, vel in iudicio, seu de illis in eos quocumque se innotescendo, tam in dantes quam in recipientes excommunicationis, suspensionis, & interdictionis sententias promulgamus: quae volumus eos ipso facto incurrere. Et quia quidem excommunicationis sententia obsequi coqueant, nisi a nobis vel per nos deprecantia, praesentem in motis articulo constituti. Praesentem autem a declarationis praesentium ad valvas bullae Privatio Apostolorum de urbe, ex certa scientia quocumque legatum volumus, & a clare: Non obstantibus Apostolicis & capitulibus conciliis, edictis, constitutionibus, ordinationibus, & Apostolicis privilegiis: per quae effectus praedictorum & Apostolicis privilegiis: per quae effectus praedictorum impediri posset quomodolibet vel differri, quatenus illis eorumque totis tenoribus habenda esse in praesentibus mentio specialis, & quae praefatis volumus habere pro sufficienter expressis, ceterisque sententias quibuscunque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis, declarationis, & confirmationis voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Roma apud sanctum Petrum, anno incarnationis domini

a Vide Conc. Trid. Sess. 23. de reform. a. 22. & a. 23. de reform. a. 11. & 12. quae verba privilegia.

CAP. IV.

Transiit tenore duarum constitutionum, dicit quod hospit...

Ioannes XXII. Magistro & fratribus hospit...

Publica nobis ex parte vestra petitio continebat, quod...

L. adgere, & quavis, si de iure patroni, cap. cum essant, de...

DE FOENIS.

TIT. VIII.

CAP. VNICVM.

Episcopus Caturcen. propter varios excessus per ipsum perpetr...

Ioannes XXII.

DIVINIS exemplis, quae nostrorum debent esse...

a Gen. 11. b Exod. 7. c Esa. 22.